

© This translation was done by the Academy for Judges and Public Prosecutors of the Republic of Macedonia: <http://www.ipacademy.gov.mk/Default.aspx?page=29>. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Овој превод е изготвен при “Академијата за судии и јавни обвинители на Република Македонија”: <http://www.ipacademy.gov.mk/Default.aspx?page=29>. Судот доби дозвола повторно да го објави овој превод единствено за да го вклучи во својата база на податоци: HUDOC.

СЛУЧАЈ SOCIÉTÉ COLAS EST И ДРУГИ ПРОТИВ ФРАНЦИЈА

(Жалба бр.. 37971/97)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

16 април 2002

КОНЕЧНА

16/07/2002

Во случајот на Société Colas Est и други против Франција,

Европскиот суд за човековите права (втор оддел) заседавајќи во совет во состав:

гдин L. Loucaides, *Претседател*,

гдин J.-P. Costa,

гдин C. Bîrsan, гдин K. Jungwiert,

гдин V. Butkevych,

гга W. Thomassen,

гга A. Mularoni, *судии*,

и гга S. Dollé, *регистар на оддело*,

Одлучувајќи без присуство на јавноста на 19 јуни 2001 и на 12 март 2002,

Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на последниот наведен датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот започнува со жалбата бр. 37971/97 против Република Франција, поднесена пред Европската комисија за човекови права (“Комисијата”) според поранешниот член 25 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи (“Конвенцијата”) од страна на три француски компании, Colas Est, Colas Sud-Ouest и Sacer (“компаниите-жалители”), со седишта во Colmar, Mérignac and Boulogne-Billancourt соодветно, на 2 декември 1996. Компаниите-жалители беа застапувани пред Судот од страна на г-дин F. Goguel, од Париската адвокатска комора. Француската Влада (“Владата”) беше застапувана од нивниот агент, гдин R. Abraham, Директор за правни прашања во Министерството за надворешни работи.

2. Компаниите-жалители изнеле наводи за повреда на нивното право на почитување на домот, потпирајќи се на член 8 од Конвенцијата.

3. Комисијата за прогласи жалбата за делумно допуштена на 21 октомври 1998 и го одложи испитувањето на остатокот од жалбата. Таа беше префрлена на Судот на 1 ноември 1998, кога стапи на сила Протоколот 11 на Конвенцијата (член 5 став 2 од Протоколот 11).

4. Жалбата беше распоредена на третиот оддел на Судот (правило 51 став 1 од Деловникот на Судот). Во рамките на тој оддел, советот кој требаше да го разгледува случајот (член 27 став 1 од Конвенцијата) беше конституиран согласно правилото 26 став 1.

5. Со одлука од 19 јуни 2001, советот ја прогласи жалбата за допуштена. [забелешка од регистарот – одлуката е достапна во регистарот].

6. Компаниите-жалители и Владата поднесоа обсервации за основаноста на жалбата The applicant companies and the Government each filed observations on the merits (правило 59 § 1).

7. На 1 ноември 2001 Судот го промени составот на своите оддели (правило 25 § 1). Овој случај беше распределен на новоформираниот втор оддел (правило 52 § 1).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

8. По жалбите од страна на Националниот синдикат на крајните изведувачи (*Syndicat national des entreprises de second œuvre*) по однос на тоа дека големите градежни компании се инволвирани во одредени незаконски практики, централната влада на Франција ја овласти Канцеларијата за национални истраги да спроведе обемна административна истрага за однесувањето на изведувачите кои изведуваат јавни работи.

9. Во допис од 9 октомври 1985 раководителот на Канцеларијата за национални истраги – орган во состав на Секторот за конкуренција и потрошувачки прашања, кој на 5 ноември 1985 прерасна во Сектор за конкуренција, потрошувачки прашања и превенција од измами (“DGCCRF”) – ги извести одговорните службеници на меѓу –секторско ниво за деталите на планираната истрага за однесувањето на изведувачите на работи на патиштата при локалните постапки за јавни набавки. Во прилог на тој допис била и листа на компании кои ќе бидат предмет на инспекција, било во нивното седиште или во локалните претставништва, во седумнаесет *départements*. Листата ги вклучувала трите компании-жалители.

10. На 19 ноември 1985 инспектори од DGCCRF спровеле симултани рации во педесет и шест компании без налози од раководствата на компаниите, и заплениле неколку илјади документи. Подоцна, на 15 октомври 1986, тие спровеле понатамошни истраги цо цел да добијат изјави.

11. Во секоја од овие прилики инспекторите влегувале во просториите врз основа на Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945, кој не побарувал судски налог. За време на вршењето на рациите, инспекторите заплениле различни документи, кои содржеле докази за незаконски договори, поврзани со одредени договори кои не се наоѓале на листата на договори што ја засегаат истрагата.

12. На 14 ноември 1986, врз основа на тие документи, Министерот за економски прашања, финансии и приватизација побарал од Комисијата за конкуренција (која станала Совет за конкуренција по стапувањето на сила на Законот бр. 86-1243 од 1 декември 1986) да истражи одредени дејствија, кои, по негово мислење, претставувале соработка помеѓу одредени компании, односно вештачка конкуренција помеѓу компании кои припаѓале на една иста група, и тоа во локалните јавни набавки за договори за изведување патишта, како и договори кои ја ограничуваат конкуренцијата при управувањето со мешалки.

13. На 30 јули 1987 од Советот за конкуренција дополнително било побарано од DGCCRF да истражи дејствија од слична природа. Тоа барање се однесувало на педесет и пет компании, вклучително и трите компании-жалители.

14. Во одлука од 25 октомври 1989, објавена во службеното гласило за конкуренција, потрошувачки прашања и заштита од измами (*Bulletin officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes* – “the BOCCRF”), Советот за конкуренција, наоѓајќи докази за практики кои биле незаконски според Законот од 30 јуни 1945 и законот од 1 декември 1986, ја казнил првата компанија жалител 12,000,000 франци (FRF), втората FRF 4,000,000 и третата FRF 6,000,000.

15. Во пресуда од 4 јули 1990, објавена во BOCCRF, Апелациониот суд на Париз ги потврдил казните. Компаниите-жалители поднеле ревизија.

16. Во пресуда од 6 октомври 1992, исто така објавена во BOCCRF, трговскиот оддел на Касациониот суд ја поништил пресудата на Апелациониот суд на Париз, врз основа на тоа што

пресметката на обртот како и процената на големината на казните нема основа во законот. Тој го вратил случајот на Апелациониот суд на Париз во различен судски состав. 17. Во повторното судење пред Апелациониот суд, компаниите-жалители ја оспориле законитоста на претресите и заплenuвањата кои биле извршени од страна на инспекторите, без судски налог, според законот од 1945. Тие се повикале на членот 8 од Конвенцијата. 18. На 8 април 1994 раководителот на Секторот за конкуренција и планирање на DGCCRF поднел дополнителни обсервации во име на министерот за економски прашања, во кои навел, *inter alia*:

“... Ќе потенцирам две поенти во врска со истражната постапка ... :

(a) Инспекциите спроведени согласно законот од 1945 треале да имаат однапред обезбеден судски налог, согласно Европската конвенција за човековите права ...

(b) Второ, заплenuвањата сторени од страна на службениците на DGCCRF излегле надвор од целта на истрагата, со тоа што документи кои не беа изрично наведени во барањето за истрага беа одземени од неколку седишта на компании

... член 15 од Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945 е експлицитен и пропишува дека во текот на своите истраги, инспекторите можат да бараат изработка и заплена на документи од било кој вид кој би можел да го забрза исполнувањето на нивната задача, независно во чии раце се тие документи, Специфичното својство на оваа процедура е тоа што, спротивно на одредбите кои се сега на сила, кои беа воведени со членот 48 од законот од 1 декември 1986, инспекциите не беа спроведени под постојана судска контрола. Во отсуство на одредби по ова прашање, тешко е да се утврди која контролна постапка требала да биде следена.

... од одредбите од законите од 1945, се чини дека инспекторите имале надлежност за претрес и заплена, која ја примениле кога ја спроведувале својата општа задача за прибирање докази. Горенаведениот член 15 можра да биде толкуван во светло на членот 16 од истиот закон, според кој инспекторите имаат неограничен пристап до просториите ...”

19. На 4 јули 1994 Апелациониот суд на Париз, во поинаков состав, нашол, *inter alia*:

“... административната истрага била спроведена согласно членот 15 од горенаведениот закон. Според таа одредба, инспекторите се овластени да побаруваат изработка и заплenuвање на документи од секој вид кој е можно да го забрза исполнувањето на нивната задача, неависно во чии раце се наоѓаат тие документи. Тие имаат општо право да вршат инспекција над документи, зајакнато со надлежноста на заплenuвање. Со оглед на тоа што не се случил никаков претрес во рамките на административната истрага, компаниите немаат основ да тврдат дека имало вмешување во нивниот приватен живот или дом , спротивно на членот 8 од Конвенцијата...”

20. Апелациониот суд ја казнил првата компанија-жалител FRF 5,000,000, втората FRF 3,000,000 и третата FRF 6,000,000. Компаниите-жалители повторно поднеле ревизија.

21. Во пресуда д 4 јуни 1996, објавена во BOCCRF, Касациониот суд ја одбил нивната жалба. Тој особено ја одбил жалбата на членот 8 од Конвенцијата, наоѓајќи дека “административната истрага ... не покренала никакви претреси, ниту присилни мерки”.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПРАКСА

A. Правилата применливи во материјалниот период

22. За време на оспорените инспекции (19 ноември 1985 и 15 октомври 1986), членовите 15 и 16 од Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945 за откривање, гонење и казнување на делата против законодавството за трговијата и индустријата пропишувале:

Книга II: Откривање на делата и заплenuвање

Член 15

“Службениците посочени во членот 6 (ставови (1) и (2)) можат да побараат изработка, и можат да запленаат документи од било кој вид... за кое е можно да го забрзаат извршувањето на нивните задачи, независно од тоа во чии раце се наоѓаат тие документи. Тие имаат право да земаат примероци.

Службеници од Секторот за внатрешна трговија и цени, јавни приходи, царина и акцизи, канцеларијата за измами и канцеларијата за мерења исто така можат, независно од професионалната доверливост, да консултираат било кој документ кој се чува од страна на државата, *département* и општинските власти или канцеларии, од страна на јавни или квази-јавни корпорации, од страна на институции и тела под државна контрола, како и од страна на компании и служби со добиена концесија од страна на државата, *département* и општинските власти.”

Член 16

“... Службениците наведени во членот 6 ќе имаат неограничен пристап до продавниците доколку истите не претставуваат седиште на трговецот, во кој случај претресот може да се изврши согласно одредбите од ставот 5, како и на задни продавници, канцеларии, анекси, складишта, простории кои се употребуваат за процесирање, производство, продажба, пакување или складирање, и , општо, на секоја просторија, предмет на одредбите од петтиот став на овој член , во случај на просторија која е седиште...”

В. Правилата кои подоцна се применуваат

23. Релевантните одредби од Законот бр. 86-1243 од 1 декември 1986 за слободни цени и конкуренција, кој го замени Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945, пропишува:

Член 47

“Инспекторите можат да влезат во било кои простории, земјиште или транспортно средство кои се користат за службени цели, можат да побаруваат изработка на книги, фактури и било какви други службени документи, како и да прават копии од истите, и можат да бараат информации и објаснувања , да им бидат доставени или на самото место.

Тие можат да побараат од властите на кои им одговараат да назначат експерт за изготвување на било кој потребен извештај, со учество на сите страни.“

Член 48

“Инспекторите можат да вршат претреси на било кои простории и да заплениваат документи исклучиво во контекст на истрагата која е побаран од страна на Министерто за економски прашања или Советот за конкуренција, предмет на судски налог од Претседателот на *tribunal de grande instance* во чија месна надлежност се наоѓаат просториите кои треба да бидат предмет на претрес, или од судија назначен од негова страна. Кога просториите се наоѓаат во месна надлежност на неколку судови и сите треба едноврмеено да бидат претресени, може да биде издаден еден налог од страна на еден од релевантните претседатели.

Судијата ќе провери секое од барањата до него да биде добро засновано; секое барање треба да ги содржи сите информации кои треба да го оправдаат претресот.

Претресите и запленивањата ќе се извршат под надлежност и контрола на судијата кој ги одобрил. Тој ќе назначи еден или повеќе постари полициски [*officiers de police judiciaire*] кои ќе бидат одговорни за присуство на операциите и кои ќе го информираат за напредокот. Кога истите се одвиваат надвор од месната надлежност на неговиот *tribunal de grande instance*, тој ќе поднесе барање за правна помош, за потребите на таквата контрола, до претседателот на *tribunal de grande instance* во рамките на чија надлежност се спроведува претресот.

Судијата може да излезе на лице место за време на дејствијата. Тој може во секое време да одлучи да го прекине или запре претресот.

Против наредбата од првиот став е дозволена ревизија согласно Законот за кривичната постапка. Истата нема да има одложно дејство.

Претресите не смее да се извршуваат пред 6 наутро или по 21 навечер. Тие ќе се извршуваат во присуство на корисникот на просториите или негов претставник.

Право на инспекција на документи пред нивното запленивање имаат само инспекторите, корисникот на просториите или неговиот застапник и постариот полициски службеник.

Согласно членот 56 од Законот за кривичната постапка, ќе се изврши попис и документите ќе бидат ставени под печат.

Оригиналите од извештајот и од пописот ќе се препратат до судијата кој го наредил претресот.

Предметите и документите кои повеќе не се од корист за утврдување на вистината ќе му бидат вратени на корисникот на просториите.“

С. Судска пракса

24. Домашната судска пракса во материјалниот период може да се сумира како подолу:

1. Одлука на Уставниот совет од 29 декември 1983

Во полето на даноците, Уставниот совет го укина членот 89 од Законот за буџетот од 1984 , што се однесувал на истраги поврзани со дела во врска со данокот на приход и данокот на промет, наоѓајќи, *inter alia*:

“Додека потребите на работата на Управата за приходи може да диктираат дека даночните службеници треба да бидат овластени да вршат истраги во приватни простории, таквите истраги можат да се вршат само согласно членот 66 од Уставот, кој го прави судството одговорно за заштита на слободата на индивидуите од сите аспекти, вклучително и неповредливоста на домот. Мора да се предвиди одредба за судско учество, со цел одговорноста и контролната улога на судството да се задржат во целост...”

2. Коментар од гдин R. Drago и гдин A. Decocq (Juris-Classeur périodique 1984, J. бр. 20160)

“ ...

I

Што се однесува до одредбите поднесени до Советот, значењето на неговата одлука е јасно од уставна гледна точка ...

... одлуката од 29 декември 1983 мора да се испитува ... во врска со признавањето на неповредливоста на домот како уставен принцип.

... Прашањето за кое од Советот беше побарано да одлучува не е дали членовите 7, 15, 16 и 17 од законот од 1945 биле уставни, туку дали надлежностите дадени со тие одредби можат да се префрлат на даночните службеници за прашањата кои се однесуваат на директните даноци и на данокот на додадена вредност.

...

Оттука, прашањето кое било предмет на разгледување е целосно нерелевантно по однос на предметот на уредување на законот од 1945 и не постои потребната врска помеѓу овие два вида на инструменти.

Очигледно, тоа не значи дека Уставниот совет индиректно, односно имплицитно, ја признава уставноста на законот од 1945. Тој го игнорирал тоа прашање. Но, принципите кои ги дава во останатиот дел од одлуката покажуваат дека одредени правила поставени со законот од 1945... станале некомпатибилно со уставното право според Уставот од 1958 (види оддел II А. подолу).

...

II

Одлуката на Уставниот совет имала ефект со тоа што го потенцирала фактот дека неколку одредби од постојни закони кои пропишуваат само административни претреси не се во согласност со уставните принципи кои тој ги пропишал...

А. Постојните одредби за административните претреси не се во согласност со уставните принципи изложени во односната одлука.

(1) Таквите одредби, кои се исклучок на општото право кое ги уредува претресите, се прилично бројни.

...

Член 64 од Законот за царина ... и член 454 од истиот закон ...

Членовите L. 26 и L. 38 од новиот Даночен законик (Закон за даночна постапка) ...

Помеѓу најновите одредби, особено треба да се споменат оние од двата закони од 30 јуни 1945, кои служеле како економска гранка на кривичното право наследено од режимот на Vichy.

...

Членовите 5, 15 и 16 (посочени погоре) од Законот бр. 45-1484 дозволуваат претреси, со цел да се детектираат економски престапи... во било кои простории освен резиденцијални, од страна на бројни категории на службеници кои дејствуваат сами ... и во резиденцијални простории од страна на било кои од овие службеници на кои им бил даден посебен налог за таа намена од страна на генералниот директор за конкуренција и потрошувачки прашања, а кои мора да бидат придружувани од страна на службеник на локалниот совет или постар полициски службеник и мораат да дејствуваат само за време на денските часови.

...

(2) Прилично е очигледно дека сите погоре испитани одредби не се во согласност со принципите исложени во одлуката на Уставниот совет.

Во големото мнозинство од случаи нема одредба за било какво испитување од страна на редовните судови (на пример, во Законот за царини, Законот за даночна постапка, а во врска со претресите на други простории освен исклучиво резиденцијалните , и под истите околности и законот од 30 јуни 1945...)“.

D. Извештајот на Касациониот суд од 1988

25. Извештај на Касациониот суд од 1988 ја дава следната анализа на релевантното домашно законодавство за настаните во прашање:

“Правото на даночните, царинските и службениците од областа на конкуренцијата да вршат претреси и заплenuвања“(Студија на Bernard Hatoux, судија на Касациониот суд)

“... (b) Ефектот на одлуката од 29 декември 1983 е појаснет преку одредбите кои се прогласени за ништовни.

... Одлуката на Советот има уште еден ефект, како што забележаа сите писатели во областа на правото. Одредбите од законот од 1945... би паднале пред Советот доколку истиот постоеше кога законот бил донесен. Оттука, имплицитно се утврдува дека тие не се во согласност со Уставот. Иако не можат ретроактивно да бидат прогласени за ништовни, невозможно е да бидат користени како референца во иднина.

Ова е уште поточно со тоа што Владата во одлуката на Советот ја виде истата импликација за ништовност, повторно забележана и од правните писатели, по однос на одредбите за правото на претреси во врска со индиректните даноци, царинските давачки и економските престапи, кои се сега укинати и заменети со нови, формирани на начин да одговорот на барањата на Советот...”

III. СУДСКА ПРАКСА НА СУДОТ НА ПРАВДАТА НА ЕВРОПСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И НА СУДОТ ОД ПРВА ИНСТАНЦА

26. Во својата пресуда од 21 септември 1989 во *Hoechst v. Commission* (спорени предмети 46/87 и 227/88 [1989] Извештаи на Европскиот суд (ECR) 2859), Судот на правдата на европските заедници (CJEC) нашол:

“17. Со оглед на тоа што жалителот исто така се потпрел на барањата кои произлегуваат од основното право на неповредливост на домот, треба да се забележи дека, иако постоењето на таквото право мора да се признае во правниот поредок на Заедниците како принцип заеднички на законите на државите –членки во врска со приватните живеалишта на физичките лица, истото не се однесува на компаниите, бидејќи нема незначајни разлики помеѓу правните системи на државите-членки во врска со природата и степенот на заштита кој им се доделува на службените простории при интервенции на јавните власти.

18. Ниеден друг заклучок не може да се извлече од членот 8 ... од ... Конвенцијата ... Заштитничкиот обем на овој член се однесува на развојот на човековата слобода и оттука не може да се протега и на службените простории. Дополнително, треба да се забележи дека нема судска пракса на Европскиот суд за човекови права на оваа тема.

19. Сепак, во сите правни системи на државите-членки, секоја интервенција на јавните власти во сферата на приватните активности на било кое лице, физичко или правно, мора да има правна основа и да биде оправдана согласно закон, и следствено, овие системи обезбедуваат, иако во различни форми, заштита против арбитрерните или непропорционални интервенции. Потребата од таква заштита мора да биде признаена како општ принцип на правото на Заедниците. Во таа насока, треба да се напомене дека Судот нашол дека има надлежност да определува дали мерките на истрага преземени од страна на Комисијата според ECSC Договорот се прекумерни (пресуда од 14 декември 1962 во Заеднички предмети 5 до 11 и 13 до 15/62, *San Michele and Others v. Commission*[1962] ECR 449)."

CJEC го потврдил ова становиште во две пресуди од 17 октомври 1989, *Dow Benelux v. Commission* (случај 85/87 [1989] ECR 3137, ставови 28-30) и *Dow Chemical Ibérica and Others v. Commission* (Заеднички предмети 97-99/87 [1989] ECR 3165, ставови 14-16).

27. Во својата пресуда од 20 април 1999 во *Limburgse Vinyl Maatschappij NV and Others v. Commission* (Заеднички предмети T-305/94, T-307/94, T-313/94 to T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 и T-335/94), the Court of First Instance of the European Communities held: Судот на прва инстанца на Европските заедници нашол:

"398. ... жалителите тврделе дека во рамките на својата истрага, Комисијата го повредила принципот на неповредливост на домот во смисла на членот 8 од ЕКЧП, како што се толкува преку судската пракса на Европскиот суд за човековите права (*Niemietz v. Germany*, пресуда од 16 декември 1992, Серија А бр. 251-В), чие испитување е поекстензивно отколку она кое се врши во рамките на правото на Заедниците...

403. Комисијата започнува преку тврдење дека ЕКЧП не се применува на постапките за конкуренција на Заедницата ...

404. Што се однесува до основаноста на барањето, Комисијата смета дека релевантноста на судската пракса на Судот на правдата (*Hoechst* и *Dow Benelux*, цитирани погоре) не е засегната од членот 8 од ЕКЧП, а интерпретиран од страна на Европскиот суд за човекови права.

Наоѓања на Судот

...

(ii) Основаност на барањето

417. Од причините наведени погоре ..., барањето мора да биде разбрано како навод за повреда на основниот принцип на правото на Заедниците кој обезбедува заштита од интервенциите на јавните власти во сферата на приватните активности на било кое лице, физичко или правно, кои се диспропорционални или арбитрерни (*Hoechst*, став 19; *Dow Benelux*, став 30; Заеднички предмети 97/87, 98/87 и 99/87 *Dow Chemical Ibérica v. Commission*[1989] ECR 3165, став 16). ...

– Првиот дел од барањето, кој се однесува на важењето на формалните акти поврзани со истрагата

419. ... Се додека барањата и аргументите презентирани денес од LVM и DSM се исти или слични на оние презентирани порано од *Hoechst*, Судот не гледа причина да отстапи од судската пракса на Судот на правдата.

420. Таа судска пракса е, уште повеќе, базирана на постоењето на општиот принцип на правото на Заедниците, како што е наведено погоре, кој се применува и на правните лица. Факт е дека оттогаш судската пракса на Европскиот суд за човековите права што се однесува на применливоста на членот 8 од ЕКЧП на правни лица е еволуирана (пресудите цитирани погоре), и следствено нема директно овлијание врз основаноста на решенијата усвоени во тие случаи."

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

28. Компаниите-жалителите сметале дека рациите кои биле извршени од страна на службените инспектори на 19 ноември 1985 и 15 октомври 1986, без контрола или рестрикции, го

повредило нивното право на почитување на домот. Тие се повикале на членот 8 од Конвенцијата, кој во релевантниот дел пропишува:

“1. Секој има право на почитување на...неговиот дом и преписката.

2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и е потребно во едно демократско општество...за заштита од...кривични дела...или за заштита на правата и слободите на другите.”

29. Владата поднела дека законот од 1945 им дал општо право на инспекција на инспекторите, дополнето, онаму каде е потребно, и со правото на претрес. Иако извршувањето на овие надлежности не е предмет на претходен судски налог, *ex post facto* контролата била можна во редовните или управните судови. Владата посочила дека, иако истрагите во односниот случај биле спроведени по одредбите од законот од 1945, новите процедурални аранжмани од законот од 1 декември 1986 биле применети, така да компаниите-жалителите имале можност да ги искористат нововоспоставените судски лекови со цел да го обжалат начинот на кој биле извршени инспекциите. Тие тврделе дека постојните правила прават разлика помеѓу редовните истражни надлежности и оние кои претпоставуваат претходен судски налог. Од членовите 47 и 48 од законот од 1986 следи дека правото на ненајавен пристап на инспекторите може да се извршува само во однос на службени простории, и со единствена цел инспекција на документи. Надлежноста на службениците на DGCCRF за влез во службени простории и заплenuвање на документи било предмет на овластување во форма на наредба од судија од редовните судови, против кој била дозволена жалба пред Касациониот суд. Таквите дејствија биле под судиска контрола.

30. Владата посочила дека, иако Судот појаснил дека професионалните или службените адреси се заштитени со членот 8, сите случаи во кои го зазел тоа становиште се однесувале на простории каде физички лица живееле. Потпирајќи се на *Niemietz v. Germany* (пресуда од 16 декември 1992, Серија А бр. 251-B), тие сметале дека во односниот случај, кој се однесува на службени простории на друштва со ограничена одговорност, правото за вмешување “би можело да се види поекстензивно”. Тие поднеле дека, додека правните лица можат да ги уживаат сличните права според Конвенцијата како физичките лица, тие не би можеле да претендираат на заштита на своите професионални или службени простории со толку сила како што физичкото лице би можело во врска со својата професионална или службена адреса.

31. Владата понатаму забележала дека дејствијата во прашање не можат да се сметаат за општ претрес (*perquisition*) во смисла на Законот за кривична постапка или за куќен претрес (*visite domiciliaire*) во смисла на Законот за царина. Нивната природа, цел и ефект биле различни. Оттука, тие не биле спроведувани од страна на постар полициски службеник или службеник под заклетва со цел да утврдува кривични или царински престапи за кои лицата би можеле да бидат затворени, како во *Funke v. France*, *Crémieux v. France* и *Mialhe v. France* (no. 1) (пресуди од 25 февруари 1993, Серија А бр. 256-A, 256-B и 256-C, соодветно). Инспекторите во односниот случај биле во просториите на компаниите-жалители и го оствариле општото право на инспекција на документи согласно одредбите од членот 15 од Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945. Целта била да се добијат документи во врска со административната истрага за против-конкурентски практики за кои можеле да се изречат само парични казни, а не и кривични санкции. Определувањето кои дејствија да се преземат во светло на истрагите на DGCCRF и изрекувањето казни им било доверено на независни административни власти, Советот за конкуренција, кој бил одговорен за контрола на усогласеноста на законодавството во областа на трговијата и индустријата. Постапката за тоа била посебна, иако усогласена со принципот на контрадикторност и предмет на контрола од страна на судиите на Апелациониот суд. Во односниот случај и Апелациониот суд на Париз и Касациониот суд зазеле став дека административната истрага не покренала претреси ниту присилни мерки.

32. Владата, сепак, прифатила дека остварувањето на правото на инспекција на документи е вмешување во правото на почитување на домот на компаниите-жалители, во смисла на членот 8 од Конвенцијата.

Тие поднеле дека инспекциите биле извршени согласно членот 15 од законот од 30 јуни 1945, кој ги определувал обемот и начинот на извршување на оваа надлежност доделена на инспекторите на DGCCRF, елиминирајќи го секој ризик од арбитрерност. Се признава дека контролата на судот се случила *ex post facto*, но истата била ефективна и вистинска. Вмешувањето, оттука, било во согласност со законот. Владата тврдела дека вмешувањето било преземено за да се утврди дали имало случај на анти-конкурентски практики. Оттука, постоела легитимна цел согласно вториот став на членот 8, со оглед на тоа што инспекциите

биле извршени во интерес и на економската благосостојба и на превенцијата од криминал (види, *mutatis mutandis*, Funke, цитирана погоре, р. 24, § 52).

33. Владата сметала дека вмешувањето во правата на компаниите-жалители не било непропорционално, со оглед на обемот на дејствијата кои биле преземени едновременно со цел да се спречи исчезнување или сокривање на докази, чие постоење било нужно за гонењето за делата. Тие исто така се потрпеле на дискреционата маргина оставена на државите при оцена на потребата од вмешување. Било прифатено дека правото на вмешување било многу поекстензивно онаму каде се работело за службени простории или професионални активности. Во односниот случај, правото на инспекција било остварено врз службените простории на правни лица, кои не биле секогаш на нивната службена адреса или регистрирана канцеларија, и не биле придружени од “инвазивни” мерки како претрес или присилба. Во секој случај, Владата поднела дека компаниите-жалители не можеле да тврдат дека претрпеле очигледна штета како резултат на вмешувањето, со оглед на тоа што не го изнеле наводот за повреда на нивното право многу години по преземањето на оспорените мерки.

34. Следствено, Владата сметала дека остварувањето на правото на инспекторите на достапност на документите не го повредува членот 8 од Конвенцијата. Заклучно, тие тврделе дека жалбата е очигледно неоснована и побарале од Судот да ја отфрли.

35. Компаниите-жалители посреле дека куќен претрес со сигурност бил извршен во нивните простории. Законот бр. 45-1484 од 30 јуни 1945 им ја дава на службените лица можноста на неограничен пристап до сите простории освен резиденцијалните. Оттука, вмешувањето било согласно со закон.

Тие посочиле дека законот од 1 декември 1986 бил донесен повеќе од една година по настаните во прашање. Заштитите предвидени со законот во врска со претресите и запленивањата, оттука, не постоеле во применливото законодавство во времето на настаните во прашање. Тие поднеле дека ако Судот смета дека не мора да го даде своето мислење за законските реформи преземени по материјалниот период, фактот дека законот од 1 декември 1986 воведува судска административна постапка, заедно со гаранциите за судска контрола врз инспекциите, покажува дека законодавството применливо во материјалниот период нема одредби за такво овластување ниту контрола.

36. Целта која се сакала да се постигне со вмешувањето не била предмет на обсервации од страна на компаниите - жалители.

Тие го оспориле ставот на Владата дека инспекторите не сториле ништо повеќе отколку што доиле документи достапни за инспекција. Потпирајќи се на дополнителните обсервации на Министерството за економски прашања, како одговор на нивните наводи за повреда на членот 8 од Конвенцијата, тие посочиле дека министерот не прави разлика помеѓу правото на инспекција и правото на претрес, со оглед на тоа што тој се повикал на судската контрола воведена со членот 48 од законот од 1 декември 1986, кој се применува исклучиво на “претресите во било кои простории” - односно било куќни било општи претреси. Тие заклучиле дека и министерот и неговиот сектор, каде одговарале инспекторите, ги сметаат правото на инспекција (член 15) и правото на претрес (член 16) како неделива целост. Покрај тоа, фактот дека прецизната природа на дејствијата била во прашање покажува дека надлежностите на инспекторите не биле предмет на било каква заштита или граници. Извештаите на инспекторите го објасниле “запленивањето” на документите без да посочат дали истите биле прибавени преку остварувањето на правото на инспекција или на правото на претрес; немало заштита во ниту еден од овие случаи. Тие забележале дека во отсуство на судска контрола врз дејствијата, постоела можноста инспекторите во било кој момент да се префрлат од спроведување на инспекција на спроведување на претрес. Конечно, тие тврделе дека освртот на отсуството на присилба во пресудите на Апелациониот суд во Париз и на Касациониот суд било чисто теоретско. Со оглед на тоа што инспекторите ја имале молќта и практичната можност да вршат претреси, дури и кога скоро се одрекувале од правото на инспекција, тоа тие го правеле со заднинската закана за можен претрес.

37. Повикувајќи се на Funke, Crémieux и Mialhe (бр. 1), компаниите-жалители истакнале дека, иако состојбата во конкурентското право во материјалниот период била слична со царинското право, отсуството на заштита било уште поочигледно во конкурентското право. Тие сметале дека Владата не може да се потпре на аргументот дека мерките во прашање не биле “преземени од страна на постар полициски службеник”. Компаниите-жалители поднеле дека аргументот дека процесните аранжмани поместени во законот од 1986 биле применети во тековните истраги не може да се прифати, затоа што мерките во прашање биле преземени на 19 ноември 1985, повеќе од една година пред да биде донесен законот од 1 декември 1986. Новите контролни мерки поместени во законот биле

поврзани со претходно судско одобрување во форма на наредба. Во односниот случај, во отсуство на судско одобрување, ниеден судија не бил во позиција да изврши контрола врз претресот и заплenuвањата. Можноста за *ex post facto* контрола произлегува од судска наредба која може да биде оспорена преку ревизија до Касациониот суд. Во пракса, сепак, компаниите-жалители немале на располагање ниту еден посебен судски лек во материјалниот период, а по однос на мерките во прашање. Тие можеле да ги оспорат истите само во постапка за основаноста многу години подоцна.

38. Следствено, компаниите-жалители сметале дека неамло рамнотежа помеѓу целите кои се сакале да бидат постигнати и мерките кои стоеле на располагање. Дури Судот и да ја протолкува пресудата *Niemietz* како пресуда со која се дозволува поголемо вмешување во правото за почитување на професионалните и службен простории, таквото вмешување не може да се смета за законито онаму каде не било прорпатено со контрола или со било какви ограничувања врз истражните надлежности. Тие понатаму поднеле дека аргументот дека мерките можеле да резултираат само со парични казни а не со кривични санкции не е цврст онолку колку што Владата инсистира на тоа. Конечно, фактот дека жалителите биле компании е особено ирелевантен со оглед на тоа што запленетите предмети во односниот случај вклучувале не само службени документи, туку и лични списи на вработените (рачно испишани забелешки и извадоци од дневници со забележани лични состаноци). Вкупниот број на документи кои биле запленети е непознат, затоа што не бил изготвен целосен попис кој ги покрива сите засегнати компании; обемот на документи поднесени до судот бил неколку кубни метри.

39. Соодветно, компаниите-жалители поднеле дека имало повреда на членот 8 од Конвенцијата.

Принципите утврдени од членот 8 на Конвенцијата и нивната применливост на “домовите” на правните лица

40. Судот на почетокот забележува дека постојниот случај се разликува од *Funke, Crémieux и Mialhe* (бр. 1), цитирани погоре, во тоа што жалителите се правни лица кои изнесуваат наводи за нивното право на почитување на “домот” според членот 8 од Конвенцијата. Сепак, Судот посочува дека, како што и порано има утврдено, зборот “*domicile*” (во француската верзија на членот 8) има поширока конотација од зборот “дом”, и може да се протега, на пример, на канцелариите на службено лице (види *Niemietz*, цитирана погоре, р. 34, § 30).

Во *Chappell v. the United Kingdom* (пресуда од 30 март 1989, Series A бр. 152-A, pp. 12-13, § 26, и р. 26, § 63), Судот нашол дека претресот извршен во домот на приватно лице, кој исто така е и регистрирано седиште на компанија управувана од него, претставува вмешување во негово право на почитување на домот во смисла на членот 8 од Конвенцијата.

41. Судот потсетува дека Конвенцијата е жив инструмент, која мора да се толкува во светло на постојните услови (види, *mutatis mutandis*, *Cossey v. the United Kingdom*, пресуда од 27 септември 1990, Серија А бр. 184, р. 14, § 35 *in fine*). Што се однесува до правата за компаниите според Конвенцијата, треба да се посочи дека Судот веќе го има признаено правото на компаниите според членот 41, на надомест на материјална штета, претрпена како резултат на повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата (види *Comingersoll v. Portugal* [GC], бр. 35382/97, §§ 33-35, ECHR 2000-IV). Надградувајќи брз својата динамичка интерпретација на Конвенцијата, Судот смета дека е дојден моментот да се застане на ставот дека, под одредени околности, правата гарантирани со членот 8 од Конвенцијата можат да се токлуваат така да го вклучуваат и правото на почитување на регистрираното седиште на компанијата, филијалата или други службени простории (види, *mutatis mutandis*, *Niemietz*, цитирана погоре, р. 34, § 30).

42. Во односниот случај, Судот забележува дека за време на обемната административна истрага, службените лица од DGCCRF биле во седиштата на компаниите-жалители и филијали со цел да запленаат неколку илјади документи. Тој забележува дека Владата не оспорила дека имало вмешување во правото на почитување на домот на компаниите-жалители (види став 32 погоре), иако тие тврделе дека компаниите не можеле да претендираат на право на заштита на своите службени простории “ толку силно како што би можело приватно лице за својата професионална или службена адреса” (види став 30 погоре) и дека, следствено, правото на вмешување “ може да биде поекстензивно”. Судот, оттука, мора да определи дали вмешувањето во правото на почитување на домот на компаниите-жалители ги задоволува барањата на членот 2 од ставот 8.

В. РеБарањето за мерка “во согласност со законот”

43. Судот повторува дека вмешувањето не може да се смета дека е “во согласност со законот” доколку, најпрво, нема одредена основа во домашното право (види, *mutatis mutandis*, *Chappell*, цитирана погоре, р. 22, § 52). Согласно судската пракса на институциите на Конвенцијата, во врска со ставот 2 на членот 8 од Конвенцијата, терминот “право” треба да се разбере во неговата “суштинска” смисла, не во “формалната”. Во сферата покриена со пишаното право, “правото” е реализација на сила на начин на кој ја толкуваат надлежните судови (види, *mutatis mutandis*, *Kruslin v. France* и *Huvig v. France*, пресуди од 24 април 1990, Серија А бр. 176-А и 176-В, рр. 21-22, § 29, и р. 53-54, § 28, соодветно).

Во односниот случај, претресите и заплenuвањата на документи од страна на инспекторите на DGCCRF потпаѓаат под обемот на овластувањата кои им биле дадено согласно членовите 15 и 16 (2) од законот од 30 јуни 1945, кој ги уредува нивните истражни надлежности за откривање на економските престапи поврзани со конкуренцијата. Оттука, Судот заклучува дека вмешувањето било “во согласност со законот”.

С. Легитимна цел

44. Цела на вмешувањето во правото на компаниите-жалители на почитување на нивните простории била да се соберат докази за незаконски договори помеѓу изведувачи на јавни работи при доделувањето на договорите за изградба на патишта. Вмешувањето било очигледно во интерес и на “економската благосостојба на државата” и на “превенција од криминал”.

Останува да се определи дали вмешувањето било пропорционално и може да се смета за нужно за постигнување на тие цели.

Д. “Потреба во демократско општество”

45. Судот забележува дека Владата поднела дека, согласно законот од 1945, службените лица го извршувале само општото право на инспекција, дополнето со правото на претрес, и дека не биле извршени “куќни претреси” или “општи претреси”. Иако извршувањето на надлежностите на инспекторите биле предмет на претходно одобрување од судија, тие биле под *ex post facto* контрола од судовите. Владата сметала дека вмешувањето не е непропорционално, и се потпреле на дискреционата маргина на државите, која може да биде поекстензивна онаму каде се работи за службени простории или професионални активности.

Компаниите-жалители сметале дека во нивните простории бил извршен куќен претрес и посочиле дека членовите 15 и 16, став 2 од законот од 1945 ги овластиле службените лица да вршат такви претреси и заплenuвања без претходно судско одобрување или контрола во текот на таквите дејствија. Заштитите поместени во законот од 1986 во врска со претресите и заплenuвањата не постоеле во законодавството применливо во материјалниот период. Следствено, компаниите-жалители поднеле дека вмешувањето било пропорционално со саканите цели.

46. Судот забележува дека инспекциите наредени од властите биле извршени едновременно во седиштата и филијалите на компаниите- жалители вклучени во “листата на компании кои треба да бидат предмети на инспекција” (види став 9 погоре). Инспекторите влегле во просториите на седиштата и филијалите на компаниите- жалители, без судско одобрение, со цел да соберат и запленат бројни документи кои содржеле докази за незаконски договори. Оттука, се чини на Судот дека дејствијата во прашање, во поглед на начинот на кој тие биле извршени, претставуваат вознемирување на домот на компаниите –жалители (види став 11 погоре). Судот смета дека иако Министерството за економски прашања, во состав на кое бил органот одговорен за наредување на истрагите во материјалниот период, не направило разлика помеѓу инспекциските наспроти надлежностите врзани со претрес или влез, како што посочиле компаниите-жалители (види став 18 погоре), не е потребно да се одлучува по ова прашање, со оглед на тоа што при сите настани “обжаленото вмешување не е во согласност со членот 8 во другите аспекти” (види, *mutatis mutandis*, *Funke*, *Crémieux* и *Mialhe* (бр. 1), цитирани погоре, р. 23, § 51, р. 61, § 34, и р. 88, § 32, соодветно).

47. Навистина, Судот постојано наоѓа дека државите- договорни страни имаат одредена дискрециона маргина во оцената на потребата за вмешување, но тоа заедно со европската контрола. Исклучоците од ставот 2 на членот 8 треба рестриктивно да се толкуваат (види *Klass and Others v. Germany*, пресуда од 6 септември 1978, Серија А бр. 28, р. 21, § 42), и потребата за истите во даден случај мора да биде убедливо заснована (види *Funke*, *Crémieux* и *Mialhe*

(бр. 1), цитирана погоре, р. 24, § 55, р. 62, § 38, и р. 89, § 36, соодветно).

48. Судот смета дека иако обемот на дејствија што биле извршени – како што посочила Владата – со цел да се спречи исчезнувањето или сокривањето на докази за антиконкурентски практики, го оправдува оспореното вмешување во правото на почитување на просториите на компаниите-жалители, независно од тоа, релевантното законодавство и практика требале да обезбедат соодветна и ефективна заштита против злоупотреби (*ibid., mutatis mutandis*, pp. 24-25, § 56, р. 62, § 39, и pp. 89-90, § 37, соодветно).

49. Судот, сепак, забележува, дека тоа не бил случајот во односниот предмет. Во материјалниот предмет – а Судот не мора да изрази мислење за легислативните реформи од 1986, кога истражните надлежности на инспекторите станале предмет на претходно судско одобрение – релевантните власти имале широки овластувања кои, согласно законот од 1945, им давале исклучива надлежност да ја определуваат потребата, бројот, должината и обемот на инспекцијата. Дополнително, инспекциите во прашање се случиле без никаков претходен налог од судија и без присутен постар полициски службеник (*ibid., mutatis mutandis*, р. 25, § 57, р. 63, § 40, и р. 90, § 38, соодветно). Бидејќи било така, дури и под претпоставка дека надлежноста за вмешување може да биде поекстензивна онаму каде се засегнати службените простории на правните лица (see, *mutatis mutandis*, Niemietz, цитирани погоре, р. 34, § 31), Судот смета, земајќи го во предвид начинот на извршување на постапката опишан погоре, дека оспорените дејствија во областа на конкуренцијата не можат да се сметаат за строго пропорционални на посакуваните легитимни цели (види *Funke, Crémieux and Mialhe* (бр. 1), цитирани погоре, р. 25, § 57, р. 63, § 40, и р. 90, § 38, соодветно).

50. Како заклучок, има повреда на членот 8 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

51. Членот 41 од Конвенцијата пропишува :

“Доколку Судот најде дека имало повреда на Конвенцијата или на нејзините Протоколи, и ако внатрешното право на засегнатата висока договорна страна дозволува само делумни надоместоци, Судот, доколку е потребно, ќе додели правичен надомест на повредената страна.“

A. Штета

52. Компаниите-жалители посочиле дека на Владата и биле потребни безмалку три години, по одлуката на Уставниот совет од 29 декември 1983, да го изменат законот од 1945, како и дека административните власти во меѓувреме продолжиле да применуваат правила за кои знаеле дека се во спротивност со Уставот и со принципите од членот 8 од Конвенцијата. За време на тој период биле извршени инспекциите во прашање. Компаниите-жалители понатаму навеле дека на инспекторите не им бил даден никакво совет во поглед на минимум внимателност. Со оглед на постапката откако случајот бил изнесен пред Апелациониот суд во Париз, компаниите-жалители тврделе дека судот не ги извлекол потребните претпоставки од поднесокот поднесен од министерот во одговор на нивниот поднесок со навод за повреда на членот 8 од Конвенцијата. Во неговиот, наоѓањето на министерот логично би требало да го доведе судот да најде, во светло на *Funke, Crémieux* и *Mialhe* (бр. 1), дека има повреда на членот 8 и оттука да ја споре постапката на истрага. Наоѓањето на Апелациониот суд во Париз дека во односниот случај било применето само правото на инспекција, оттука, било сторено *proprio motu* и било принципиелна изјава која не следела од материјалот пред судот. Компаниите-жалители сметале дека судските власти ја “спасиле” постапката спротивно на судската пракса на Судот. Практично, обжалените дејствија резултирале со слдениве казни за компаниите-жалители: 5,000,000 француски франци (FRF) за Colas Est, FRF 3,000,000 за Colas Sud-Ouest и FRF 6,000,000 за Sacer.

Компаниите-жалители поднеле дека доделувањето на правична отштета треба да надомести за неправичноста на плаќањето на казните, кои не би требало да се плаќаат доколку документите одземени со повреда на членот не биле достапни и употребени од судовите кои одлучувале по случајот.

Оттука, тие побарале од Судот да им додели надомест за казните ко ги платиле, како отштета за претрпената штета.

53. Владата сметала дека тоа што компаниите-жалители побарале надомест за казна која биле задолжени да ја платат – во сума од FRF 14,000,000 – било целосно непропорционално. Во својот поднесок навеле дека казните биле со намена да се казнат антиконкурентските практики,

како и дека немало доказ кој би сугерирал дека, доколку инспекциите спроведени во просториите на компаниите-жалители се случеле под поинаква законска рамка, исходот на постапката не би бил сосема ист и казна не би била изречена. Оттука, тие тврделе дека барањето на компаниите- жалители по овој основ треба да се отфрли, затоа што не била утврдена каузална врска помеѓу наводната повреда, околностите под кои биле спроведени инспекциите во просториите на жалителите и обжалената штета. Соодветно, тие поднеле дека наоѓањето на повреда би било доволна отштета за претрпеното од страна на компаниите-жалители. Тие посочиле дека *Crémieux*, на кој се повикале компаниите-жалители и кој се однесувал на слична жалба, Судот нашол дека наоѓањето на повреда само по себе претставува правичен надомест.

54. Судот забележува дека барањето на компаниите-жалители по однос на наводната штета одговара на износот на казните кои им било наредно да ги платат како резултат на пресудите на домашните судови. Навистина, Судот не може да шпекулира каков би бил исходот од дејствијата на инспекторите доколку постапката била во согласност со членот 8 на Конвенцијата. Сепак, се посочува дека е утврдена повреда на членот 8 на основ на тоа дека истражната постапка не ги задоволрила барањата на таа одредба.

55. Оттука, заклучува дека компаниите-жалители секако претрпеле нематеријална штета и соодветно, одлучувајќи на еднаква основа согласно членот 41, доделува на секоја од компаниите-жалители 5000 по овој основ.

В. Трошоци

56. Компаниите-жалители ги побарале правните трошоци направени во текот на домашните постапки во целост, поднесувајќи фактури како поткрепа на своето барање.

Судот повторува дека доколку утврди повреда на Конвенцијата, може да му ги додели на жалителот трошоците направени пред националните судови за превенција или надомест на (види *Zimmermann and Steiner v. Switzerland*, пресуда од 13 јули 1983, Серија А бр. 66, р. 14, § 36, и *Hertel v. Switzerland*, пресуда од 25 август 1998, *Извештаи за пресуди и одлуки* 1998-VI, р. 2334, § 63).

Во односниот случај Судот забележува дека за прв пат компаниите-жалители се повикале на правото на почитување на нивот дом – правото за кое е утврден одек им е повредено – тогаш кога случајот бил вратен од Касациониот суд пред Апелациониот суд во Париз. Понатаму забележува дека тие го поткрепиле своето барање со поднесување на фактури за направените трошоци оттогаш и дека сумите на кои тие се однесуваат се разбиени помеѓу компаниите-жалители на следниот начин: FRF 91,700 за Colas Est, FRF 184,100 за Colas Sud-Ouest, и FRF 31,700 за Sacer. Сепак, Судот исто така смета дека не сите од наведените трошоци биле “необходни” направени со цел да се превенира повредата која ја утврдил, како и дека барањето не може да се смета за “разумно” во својата висина. Следствено, Судот, оценувајќи на еднаква основа, го доделува на компаниите-жалители следниве суми :EUR 3,500 за Colas Est, EUR 7,000 за Colas Sud-Ouest, и EUR 1,200 за Sacer, заедно со данокот на додадена вредност кој би можел да се наплати.

Што се однесува до трошоците направени пред институциите на Конвенцијата, Судот доделува по 3200 евра на секоја од компаниите-жалители , заедно со данокот на додадена вредност кој би можел да се наплати.

С. Дифолт камата

57. Според информациите достапни за Судот, законската стапка на камата применлива во Франција на датумот на усвојување на оваа пресуда е 4.26% годишно.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Смета* дека има повреда на членот 8 од Конвенцијата;

2. Смета

(а) дека одговорната држава треба да ги плати на компаниите-жалители, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна согласно член 44 § 2 од Конвенцијата, следниве суми:

(i) за нематеријална штета, 5,000 (пет илјади) евра на секоја од компаниите;

(ii) за трошоци, 6,700 (шест илјади и седумстотини) евра на компанијата Colas Est, 10,200

(десет илјади и двесте) на компанијата Colas Sud-Ouest и 4,400 (четири илјади и четиристотини) на компанијата Sacer, заедно со данокот на додадена вредност кој би можел да се наплати.

(б) на овие суми ќе се пресметува затезна камата по годишна стапка од 4.26% од истекот на наведените три месеци до исплатата;

3. *Го отфрла* остатокот од барањето за правичен надомест на жалителите.

Изготвено на француски и известно на писмео на 16 април 2002, согласно Правилата 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

S. Dollé L. Loucaides
регистар Претседател